

OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 8.-9.12.2022; Sisäasiat

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 8.-9.12.2022

Neuvosto hyväksyi päätöksen Schengenin säännösten täysimääräisestä soveltamisesta Kroatiaa, Bulgariaa ja Romaniaa koskevasta päätöksestä ei sen sijaan saavutettu tarvittavaa yksimielisyyttä. Tuleva puheenjohtajamaa Ruotsi totesi jatkavansa työtä asian eteenpäin viemiseksi omalla kaudellaan.

Schengen-alueen yleistilannetta koskevassa keskustelussa tuettiin puheenjohtajan ehdottamia toimia ihmissalakuljetuksen torjumiseksi. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuteen liittyen päivitetyn Schengenin tietojärjestelmän uudeksi käyttöönottopäiväksi hyväksyttiin 7.3.2023.

Venäjän Ukrainaan kohdistamaa hyökkäystä koskevassa keskustelussa oli esillä ukrainalaispakolaisten tilanne EU:ssa sekä aiemmin syksyllä käynnistetty EU:n ja Ukrainan välinen sisäisen turvallisuuden vuoropuhelu. EU-maat ovat jatkossakin valmiita ottamaan pakolaisia vastaan ja tarjoamaan heille tarvitsemansa tuen. Sisäisen turvallisuuden vuoropuhelua Ukrainan kanssa pidettiin tärkeänä ja sille on jäsenmaiden vankka tuki.

Keskustelu muuttoliikkeen ulkoisesta ulottuvuudesta oli jatkoa marraskuun ylimääräisessä OSA-neuvostossa käydylle keskustelulle EU:hun suuntautuvasta muuttoliikkeestä ja tilanteesta eri muuttoliikereiteillä. Keskustelussa korostettiin tarvetta käsitellä muuttoliikkeen ulkoista ulottuvuutta kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon kaikki reitit. Komission uutta Länsi-Balkanin toimintasuunnitelmaa kiiteltiin ja vastaavia toivottiin myös muille reiteille.

Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen etenemisestä turvapaikka- ja muuttoliikeasioissa. Työtä yhteisvastuukonseptin kehittämiseksi on jatkettu ja tuleva puheenjohtaja sisällyttää sen lainsäädäntöön.

Neuvoston suositus unionin koordinoitusta lähestymistavasta kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi hyväksyttiin.

Lisäksi ministerit saivat tilannekatsauksen terrorismin torjunnasta vastaavien viranomaisten välisestä yhteistyöstä ja puheenjohtaja antoi tilannekatsaukset muuttoliikkeen välineellistämistä koskevan asetusehdotuksen ja lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevan asetusehdotuksen käsittelystä.

TORSTAI 8. JOULUKUUTA 2022 (klo 10.00)**SISÄASIAT****1. Schengenin säännöstön täysimääräinen soveltaminen Bulgariassa, Kroatiassa ja Romaniassa****a) Neuvoston päätös Schengenin säännöstön määräysten täysimääräisestä soveltamisesta Bulgariassa ja Romaniassa***Hyväksyminen; 15218/22*

Schengenin säännöstön täysimääräistä soveltamista Bulgariassa ja Romaniassa koskevasta päätöksestä ei saavutettu tarvittavaa yksimielisyyttä. Suomi totesi Schengen-alueen vahvistamisen olevan prioriteetti ja tukevansa kaikkien kolmen maan Schengen-liittymistä.

Tuleva puheenjohtajamaa Ruotsi totesi jatkavansa työtä asian eteenpäin viemiseksi omalla kaudellaan.

b) Neuvoston päätös Schengenin säännöstön määräysten täysimääräisestä soveltamisesta Kroatiassa*Hyväksyminen; 14239/22*

Neuvosto hyväksyi päätöksen Schengenin säännöstön täysimääräisestä soveltamisesta Kroatiassa. Sisärajatarkastukset Kroatian ja muiden Schengen-maiden välisiltä sisärajoilta poistuvat 1.1.2023.

2. Schengen-alueen yleistilanne**a) Schengen-barometri****b) Schengen-neuvoston sykli****c) Sisäinen turvallisuus: muuttajien salakuljetuksen torjunta****d) Yhteentoimivuus***Tilannekatsaus; 15674/22, 15271/1/22, 15086/22*

Schengen-alueen yleistilannetta koskevassa keskustelussa oli esillä erityisesti sisäisen turvallisuuden vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet koskien ihmissalakuljetuksen torjuntaa. Puheenjohtaja ehdotti hyväksyttäväksi joukon toimia, jotka koskevat vahvan tilannetietoisuuden ylläpitämistä, vahvempien rajatylittävien operatiivisten toimien tukemista rikollisverkostojä vastaan, ja oikeus- ja sisäasioiden virastojen roolia ja virastojen välistä yhteistyötä. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden osalta ministerit pyydettiin hyväksymään tarkistettu aikataulu päivitetyn Schengenin tietojärjestelmän käyttöön- otolle.

Komissio esitteli päivitetyn Schengen-barometrin käymällä läpi muuttoliiketilannetta EU:n sisällä, sekä ulko- ja sisärajojen ja sisäisen turvallisuuden tilannetta. Neljä pääuhkaa sisäiselle turvallisuudelle ovat ihmiskauppa ja ihmissalakuljetus, järjestäytynyt omaisuusrikollisuus, huumekauppa ja huumeiden salakuljetus sekä aseiden salakuljetus. Ominaista näillä kaikille on se, että ne ovat rajat ylittäviä ilmiöitä. EU:ssa tehdään paljon yhteistyötä operatiivisella tasolla. Järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjuntaa koskeva EMPACT-verkosto on yksi tärkeimpiä välineitä ja tuottaa tuloksia. Lainsäädännössä poliisiyhteistyöpaketti saatu osittain hyväksytyä, mutta Prümin osalta neuvottelut jatkuvat. Asetusehdotus liikenteenharjoittajien velvollisuudesta toimittaa ennakkotietoja matkustajista (API) on tulossa, samoin salakuljetusta koskeva direktiiviehdotus. Komissio julkaisee seuraavan Schengen-barometrin maaliskuun huhtikuussa 2023.

Käydyssä keskustelussa puheenjohtajan ehdottamia toimia maahanmuuttajien salakuljetuksen torjumiseksi tuettiin. Erityisesti korostettiin Frontexin mandaatin täysimääräistä toimeenpanoa ja yhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Myös EMPACT on johtanut hyviin tuloksiin. Laajemmin Schengen-alueen toimintaan liittyen korostettiin aiemmista keskusteluista tuttuja teemoja, kuten sisärajatarkastuksista eroon pääsemistä ja ulkorajavalvonnan tehostamista. Ulkorajavalvonnan vahvistaminen nähtiin myös yhtenä vastauksena ihmissalakuljetuksen torjuntaan. Myös palautusten tehostamisen tarkeyttä korostettiin. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden toimeenpanon aikataulussa pysyminen on tärkeää, samoin tietojärjestelmien käyttö ulkorajoilla.

Suomi totesi, että Schengen-sykli on osoittautunut toimivaksi perustaksi Schengenin hallinnoinnille. Siitä on ollut hyötyä tilannekuvan ylläpitämisessä ja se kattaa keskeiset Schengen-aluetta koskevat haasteet. Tämän syklin aikana on laadittu useita hyviä toimintasuunnitelmia useilla politiikan aloilla ja tunnistettu monia toimia, joita tarvitaan Schengen-alueen vahvistamiseksi. Nyt on varmistettava, että nämä suunnitelmat toimeenpannaan. Suomi on samaa mieltä puheenjohtajan asettamista prioriteeteista Schengen-neuvostolle. Suomi kuitenkin korostaa, että jos haluamme poistaa kaikki pitkäkestoiset sisärajatarkastukset, meidän on kiinnitettävä huomiota toimiviin palautuksiin. Tehottomat palautukset on käännettävä tehokkaaksi palautusjärjestelmäksi ja otettava nopeasti käyttöön uudistettu palautuksia koskeva lainsäädäntö. Suomi kannattaa suositeltuja esitettyjä toimia ihmissalakuljetuksen torjumiseksi. Tehokas palauttaminen ei ole tärkeää vain Schengenin ja turvapaikkajärjestelmän toiminnan kannalta, vaan myös ihmissalakuljetuksen torjunnassa, koska se tekee salakuljettajien käyttämisestä vähemmän houkuttelevaa niille, jotka suunnittelevat saapuvansa laittomasti Eurooppaan. Onnistuminen siirtolaisten salakuljetuksen torjunnassa on myös ratkaisevan tärkeää, jotta vältetään ihmishenkien menetyksiltä, jotka johtuvat erityisesti vaarallisista matkoista merellä. Euroopan yhdenmetyt rajavalvontamallin kaikilla neljällä tasolla toteutetut toimet tekevät operatiivisista vastatoimista tehokkaita siirtolaisten salakuljetuksen torjumiseksi. Toimia tarvitaan kaikilla neljällä tasolla; kolmansissa maissa, naapurimaissa, ulkorajalla ja vapaan liikkuvuuden alueella. Lopuksi Suomi korosti, että kaikissa kansallisissa ja EU:n toimissa on kunnioitettava kansainvälisen oikeuden velvoitteita sekä perus- ja ihmisoikeuksia.

Puheenjohtaja totesi lopuksi, että Schengen-barometri on hyvä lähtökohta ministereiden keskustelulle. Ihmissalakuljetuksen vastaiset toimenpiteet tulee nyt toimeenpanna. Puheenjohtaja kehotti jäsenvaltioita myös ponnistelemaan tietojärjestelmien toimeenpanon varmistamiseksi aikataulun mukaisesti. Päivitetyn Schengenin tietojärjestelmän uusi käyttöönottopäivämäärä on 7.3.2023.

3. Asetus toiminnasta muuttoliikkeeseen ja turvapaikanhakuun liittyvissä välineellistämistilanteissa

Tilanneselvitys; 15219/1/22

Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen toimintaa muuttoliikkeeseen ja turvapaikanhakuun liittyvissä välineellistämistilanteissa koskevan asetusehdotuksen käsittelystä. Puheenjohtaja jatkaa ehdotuksen käsittelyä vielä loppukautensa aikana.

4. Asetus lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisystä ja torjunnasta

Tilanneselvitys; 14862/22

Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen verkkovälitteisen lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevan asetusehdotuksen käsittelystä. Käsittelyä jatketaan Ruotsin puheenjohtajakaudella. Komissio toivoi asetuksen pikaista hyväksymistä.

5. Venäjän hyökkäys Ukraina

a) Ukrainalaispakolaisten tilanne EU:ssa

b) Sisäistä turvallisuutta koskeva vuoropuhelu

Keskustelu; 14684/1/22

Kokouksessa jatkettiin keskustelua Venäjän Ukraina kohdistamasta hyökkäyksestä. Esillä oli ukrainalaispakolaisten tilanne EU:ssa sekä aiemmin syksyllä käynnistetty EU:n ja Ukrainan välinen sisäisen turvallisuuden vuoropuhelu. Vuoropuhelun tarkoituksena on vastata sodasta johtuviin yhteisiin sisäisen turvallisuuden haasteisiin, kuten rajaturvallisuuteen liittyviin kysymyksiin ja laittoman asekaupan ja muun vakavan rikollisuuden riskiin.

Komissio totesi 4,5 miljoonan ukrainalaisen hakeneen väliaikaista suojelua ja näistä noin 3,8 miljoonaa on edelleen EU-alueella. EU-alueen kouluissa on noin 700 000 ukrainalaista. Tällä hetkellä tilanne pakolaisten määrissä on vakaa, eikä kasvua ole - ihmisiä myös palaa koko ajan Ukraina. Kasvuun täytyy kuitenkin varautua. Turvallisuusvuoropuhelua jatketaan. Myös Moldova on tärkeä ja maan tilanne on monella tapaa vaikea. Moldovan sisäisen turvallisuuden hubin toimintaa jatketaan ja on tärkeää, että jäsenmaat osallistuvat.

Keskustelua ukrainalaisten pakolaisten tilanteesta EU:ssa käytiin etenkin majoitus- ja vastaanottotilojen osalta sekä valmiussuunnittelusta talven varalta. Keskustelussa korostettiin Ukrainan siviilisektorin tukemisen tärkeyttä, joka osaltaan vähentää pakolaisuutta. EU-maat ovat kuitenkin jatkossakin valmiita ottamaan pakolaisia vastaan ja tarjoamaan heille tarvitsemansa tuen. Sisäisen turvallisuuden vuoropuhelu Ukrainan kanssa on tärkeää ja sille on jäsenmaiden vankka tuki. Myös Moldovaa on tuettava.

6. Muuttoliikkeen ulkoinen ulottuvuus ja tilanne pääasiallisilla muuttoliikereiteillä

Keskustelu; 15270/22 + COR 1, 15749/22

Keskustelu muuttoliikkeen ulkoisesta ulottuvuudesta oli jatkoa marraskuun ylimääräisessä OSA-neuvostossa käydylle keskustelulle EU:hun suuntautuvasta muuttoliikkeestä ja tilanteesta eri muuttoliikereiteillä.

Komissio esitteli muuttoliikkeen ulkoista ulottuvuutta koskevia viimeaikaisia toimia ja Länsi-Balkanin reittiä koskevan toimintasuunnitelmansa, joka on jatkoa marraskuussa julkaistulle keskistä Välimerä koskevalle toimintasuunnitelmalle.

Asiasta käytiin lyhyt keskustelu, jossa korostettiin tarvetta käsitellä muuttoliikkeen ulkoista ulottuvuutta kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon kaikki reitit. Komission uutta Länsi-Balkanin toimintasuunnitelmaa kiiteltiin ja vastaavia toivottiin myös muille reiteille. Tarvittavina toimina nostettiin esille erityisesti yhteistyö lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa sekä riittävä rahoitus ulkoisen ulottuvuuden toimiin ja niiden säännöllinen seuranta neuvostossa. Myös palautusten ja takaisinoton edistämistä sekä ulkorajojen suojaamista ja laittoman maahantulon estämistä korostettiin.

7. Turvapaikka- ja muuttoliikeasiat

Tilannekatsaus; 15265/22 + ADD 1

Puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen etenemisestä turvapaikka- ja muuttoliikeasioissa. Työtä yhteisvastuukonseptin kehittämiseksi on jatkettu ja tuleva puheenjohtajamaa Ruotsi sisällyttää sen lainsäädäntöön. Euroopan parlamentin kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä ja sen tuloksena on päästy eteneeseen viidessä säädösehdotuksessa: seulpta-, Eurodac-, uudelleensijoittamis- ja määritelmäasetuksissa

sekä vastaanottodirektiivissä.

8. Yhteistyö terrorismin torjunnasta vastaavien viranomaisten välillä

Terrorisminvastaisen työryhmän puheenjohtajan esittämä tilannekatsaus

Ministerit saivat tilannekatsauksen terrorismin torjunnasta vastaavien viranomaisten välisestä yhteistyöstä.

9. Neuvoston suositus kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvystä

Hyväksyminen; 15454/22

Neuvosto hyväksyi kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä koskevan suosituksen.

10. Muut asiat

Muissa asioissa puheenjohtaja informoi käsiteltävänä olevien säädösehdotusten tilanteesta sekä kertoi EU:n ja Yhdysvaltojen seuraavan oikeus- ja sisäasioiden ministerikokouksen valmisteluista, ja EU:n ja Länsi-Balkanin oikeus- ja sisäasioiden alan ministerifoorumin ja Prahan prosessin ministerikokouksen tuloksista. Komissio kertoi EU:n pelastuspalvelumekanismiin liittyvästä maastopalovalmiudesta ja tiedotti ministereille pelastuspalvelumekanismiin puitteissa toteutetuista toimista, joilla vastataan Ukrainan sodan aiheuttamiin haasteisiin muun muassa energia-alalla. Portugali esitteli Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) pääjohtajan nimittämistä koskevan kohdan ja tuleva puheenjohtajamaa Ruotsi esitteli työohjelmansa sisäasioiden alalla.

Suomen edustajat

Sisäministeri Krista Mikkonen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Mainittu asiakohdittain

Liitteet

Viite